

Vedlegg 1- Lokale funn fra Ungdata 2019

Ungdata er et spørreskjema basert verktøy, som gir et bredt bilde av hvordan ungdom har det og hva de driver med i fritida. Rapporten tar for seg 23 temaer og gir et bilde av ungdomstiden i starten av tenårene. Undersøkelsen omfatter temaer knyttet til familie, vennskap, skole, lokalmiljø, helse, mobbing, regelbrudd og deltakelse i fritidsaktiviteter. Innenfor hvert tema får man svar på hvordan gutter og jenter har besvart spørsmålene, og om det er forskjeller mellom ungdom på ulike klassetrinn.

Undersøkelsen ble gjennomført ved at skoleelever over hele landet svarte på et elektronisk spørreskjema som omfatter ulike sider ved deres livssituasjon. Undersøkelsen, som er anonym og frivillig, ble gjennomført på ungdomsskolene (Bakkeløkka, Tangenåsen, Alværn og Steinerskolen) i uke 7, og på Nesodden videregående skole (NVGS) i uke 10. Resultatene for ungdomstrinnene foreligger, resultatene for NVGS er ikke klare idet planen legges på høring. I juni legges resultater fra ungdataundersøkelser gjennomført i andre kommuner ut på nettsiden ungdata.no.

På Nesodden deltok 611 ungdomsskoleelever i undersøkelsen. Svarprosenten var 88%. Antall gutter og jenter på ulike klassetrinn som besvarte undersøkelsen på Nesodden varierte en god del (gutter: 8. trinn: 100, 9. trinn: 97, 10. trinn: 113; jenter: 8. trinn: 105; 9. trinn: 1010; 10. trinn: 85).

De to følgende kapitlene fokuserer på ungdommens forhold til rus (alkohol og hasj/marihuana) og deres psykiske helse, og er relevante for denne planen. De følgende resultatene gjenspeiler svarene gitt av elevene på Bakkeløkka, Alværn og Tangenåsen. Svarene fra elevene på Steinerskolene har ikke blitt tatt med i tallene presentert nedenfor.

Psykisk helse

Ungdomstiden er en periode som byr på store omveltninger – både kroppslig og mentalt. De unge skal finne ut hvem de er og hva de står for, og møter nye krav og forventninger. Derfor er det helt naturlig at mange kjenner på at hverdagen kan være vanskelig iblant. Mange unge sliter psykisk i perioder. For de fleste er de psykiske plagene forbigående, men for noen blir de varige.

I de siste årene har man sett en økning i andelen unge som rapporterer om lettere psykiske helseplager i spørreundersøkelser. Noen mener at økt individualisering i samfunnet og et sterkere prestasjonspress i for eksempel skolen, har bidratt til denne utviklingen. Andre mener at økningen kan skyldes større åpenhet og oppmerksomhet om denne typen plager. Andre igjen mener at psykiske plager blant unge er «trendy». Diagnostisering av vanlige, pubertale utfordringer i ungdomstiden er også blitt pekt på som en mulig årsak. Her gir forskningen ingen klare svar. Man vet at depresjons- og angstsymptomer er de vanligste plagene blant ungdom. Jenter er mer plaget og oppsøker oftere hjelp enn gutter. Konfliktfylte forhold i hjemmet og liten grad av sosial støtte øker risikoen for slike plager. Flere undersøkelser viser også en klar sammenheng mellom mobbing og dårlig psykisk helse.

I Ungdata måles psykiske helseplager gjennom spørsmål som skal fange opp ulike former for depressive symptomer. Ungdommene som rapporterer om at de er mye plaget av flere slike symptomer, regnes for å være på et «høyt nivå». På landsbasis er det rundt 15 prosent av

ungdomsskoleelevene som tilfredsstillter dette kriteriet. Mest utbredt er typiske stressymptomer. Tre av ti rapporterer om å være «ganske mye» eller «veldig mye» plaget av tanker om at «alt er et slit» eller at de «bekymrer seg for mye om ting». Jenter rapporterer langt oftere om alle de ulike psykiske plagene som måles. En annen indikator er å være plaget av ensomhet. På Nesodden sier 48 % av ungdomsskoleelevene at de er ikke var plaget (mot 56 på landsbasis) i uken før undersøkelsen, og 22 % sier at de var ganske mye eller veldig plaget av ensomhet i uken før undersøkelsen.

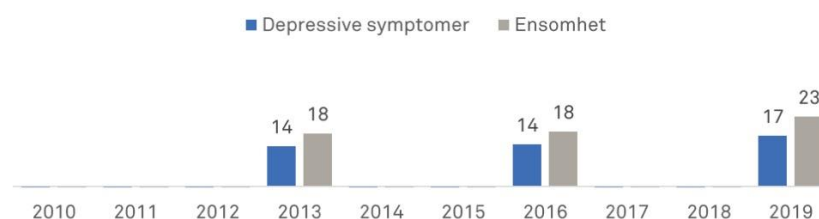
Følgende grafikk viser andelen av ungdomsskoleelevene som var plaget av ulike former for depressive symptomer.

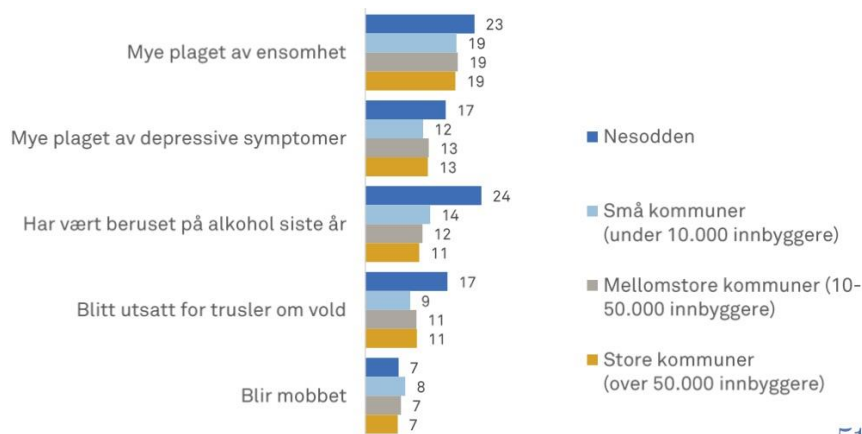
Ungdata finner at prosentandelen av ungdomsskoleelever som er mye plaget av depressive symptomer og ensomhet har økt siden 2016.

Tidstrend i Nesodden

Prosentandel av ungdomsskoleelever som er mye plaget av ...

Sammenliknet med andre (små, mellomstore og store) norske kommuner er det prosentvis flere ungdommer på Nesodden som er mye plaget av ensomhet og/eller depressive symptomer.

Sammenliknet med Akershus og Norge, viser Ungdata at det prosentvis er flere ungdommer på Nesodden enn i Akershus/Norge som er mye plaget av ensomhet og/eller depressive symptomer. Ungdata sier ikke noe om «hvorfor» det er slik. Det må vi finne ut selv. I et seminar Ungdom og fritid gjennomførte med 30 VGS-elever (helse og oppvekst) i slutten av mars 2019 kom det opp tanker om hva årsaken til at mange ungdomselever opplever depressive symptomer kan være.

Følgende spørsmålet ble stilt:

Hva tror dere er årsaken til at flere og flere ungdomsskoleelever på Nesodden opplever depressive symptomer?

Sitater:

- De ikke har det bra
- Press i skolen/utenfra
- Sosiale medier legger press på ungdom
- Mindre emosjonell støtte og felles opplevelser med familien
- Økt bruk av rusmidler, forventningspress på mange kanter, skal være med på alt
- Press på sosiale medier, forventet at man er der. Plassering i hierarkiet. Man setter høye forventninger til seg selv. Gruppepress, bryr seg om andres meninger, kjærlighetssorg, man er mer hormonell i den perioden, puberteten.
- Føler på presset om å være perfekt
- Jeg føler det er en trend å være deprimentert eller ha angst. Jeg føler også det er om å gjøre å overgå hverandres om å ha det verst.
- Ordet «deprimert og «angst» blir sinnssykt misbrukt blant dagens ungdom, og det gjør meg veldig provosert.

Hasj/marihuana

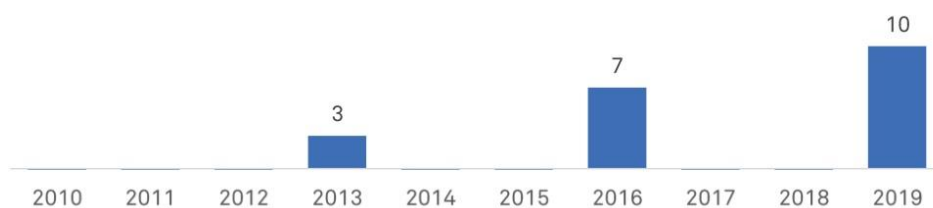
Ungdataanalysen undersøkte også ungdommens forhold til hasj/marihuana. Tidligere undersøkelser viste en økning blant tenåringer i bruken av hasj eller marihuana på 1990-tallet, men en markert nedgang fram til midten av det første tiåret etter årtusenskiftet. Etter det har utviklingen vært mer stabil, men ser nå ut til å øke igjen. Ungdata viser at 90 % av elevene på ungdomstrinnet ikke har erfaring med hasj og marihuana (Nesodden: 90 %; Norge: 97 %). Men det har imidlertid vært en liten økning i omfanget av hasjrøyking det siste året. Ungdata viser videre at bruken av hasj og marihuana øker betydelig gjennom tenårene, og at det er generelt flere gutter enn jenter som har prøvd hasj. Det er også ganske vanlig at ungdom på ungdomstrinnet har blitt tilbud hasj. 10 % av

ungdomsskoleelevene på Nesodden sier de har brukt hasj eller marihuana én eller flere ganger i løpet av det siste året, mens det var 3 % på landsbasis.

Sammenliknet med Ungdataundersøkelsene i 2013 og 2016, ser man en tydelig økning i prosentandelen av ungdomsskoleelever som har brukt hasj eller marihuana siste år. Ungdata finner en økning fra 3 % i 2013 til 10 % i 2019.

Tidstrend i Nesodden

Prosentandel av ungdomsskoleelever som har brukt hasj eller marihuana siste år

Å bruke hasj/marihuana må også ses i sammenheng med andre faktorer, som for eksempel det som gir status i vennemiljøet. Ungdata finner at «å drikke seg full» øker statusen i vennekretsen fra 8. til 10. trinn. Å røyke hasj gir høyest status i 9. trinn.

Hva gir økt status?

	8. trinn	9. trinn	10. trinn	Antall svar
Å være god på skolen	47	40	29	573
Å være flink i idrett	53	56	47	570
Å ha et bra utseende	52	69	63	569
Å være til å stole på	92	91	87	571
Å drikke seg full	11	28	35	567
Å røyke hasj	7	14	12	563
Å ha mange følgere og likes på sosiale medier	32	45	34	571

Selv om Ungdata ikke forteller noe om *hvorfor* bruken av hasj har økt med 7% over de siste 7 årene, kan svarene VGS-elevene ga i møtet med Ungdom og fritid belyse mulige årsaker. Elevene ble stilt følgende spørsmål:

Mange ungdomsskoleelever på Nesodden bruker cannabis. Hva mener dere årsakene til dette er? Ungdataundersøkelsen slår fast at cannabis gir økt status blant ungdomsskoleelever. Hva er dine tanker om det?

Sitater:

- Man havner i feil miljø
- Gruppepress
- Lett å få tak i
- Populært
- Kort vei til Oslo
- Liberale holdninger
- Ser på de eldre
- Man kan få tak i det innen 10 minutter
- Innpass hos de eldre kullene
- Ikke noe annet å gjøre
- Billigere enn alkohol
- Tror man får status, virker (rå)kult
- Foreldrene gjør det selv, da tenker ungdommen det er kult
- Politiet er klar over alt cannabis på Nesodden, men får ikke gjort så mye (politiet må felle de store langerne slik at cannabisen spres ikke videre)

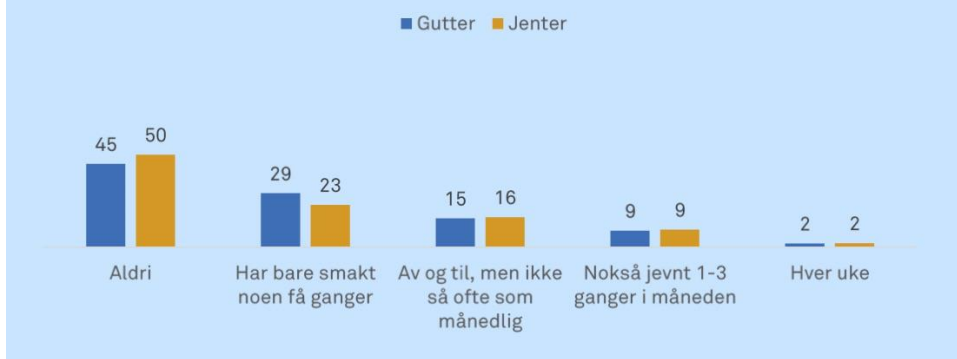
Alkohol

Alkohol som rusmiddel har en lang tradisjon i Norge. Til tross for at voksne i dag drikker mer alkohol enn tidligere, har de unges bruk av alkohol flatet ut, og fra årtusenskiftet vist en tydelig nedgang. Likevel er det fremdeles mange unge som drikker alkohol, og da særlig i den siste delen av tenårene. For mange innebærer eksperimentering med og bruk av alkohol en symbolsk markering av overgangen fra barn til ungdom. Å drikke i ungdomsalderen er dessuten sammenvevd med vennskap, flørting og en sosial livsstil.

Samtidig vet vi at det å drikke alkohol gir risiko for akutte skader, og ungdom som begynner å drikke tidlig i mange tilfeller har et atferdsmønster der andre typer antisosial atferd og bruk av tyngre rusmidler inngår. Ungdom i en slik situasjon har gjerne et mer trøblete forhold til skolen og til foreldrene enn andre. De begår mer kriminalitet, har dårlige psykisk helse og får oftere problemer senere i livet.

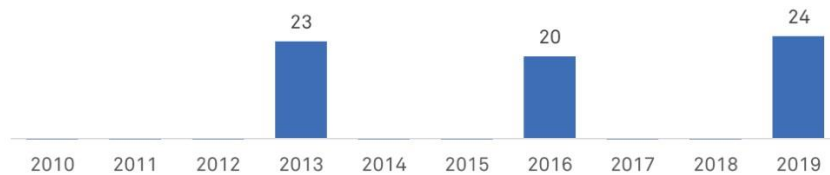
Ungdata viser at det er stor variasjon i hvor gamle ungdom er når de begynner å drikke alkohol. 25% av ungdommen på Nesodden sier de én eller flere ganger har drukket så mye at de har følt seg tydelig beruset i løpet av det siste året. På landsbasis er det 12%. Halvparten av jentene i 10. trinn har svart at de har vært tydelig beruset i løpet av siste år. Tilsvarende var det 21% i 9. trinn og 6% i 8. trinn. Blant guttene var det 37% i 10. trinn, 20% i 9. trinn og 16% i 8. trinn. Grafikken nedenfor viser hvor ofte ungdommene på Nesodden drikker alkohol. 9% av ungdommene sier at de drikker nokså jevnt 1-3 ganger i måneden, og 2% hver uke.

Hender det at du drikker noen form for alkohol?

Tidstrend i Nesodden

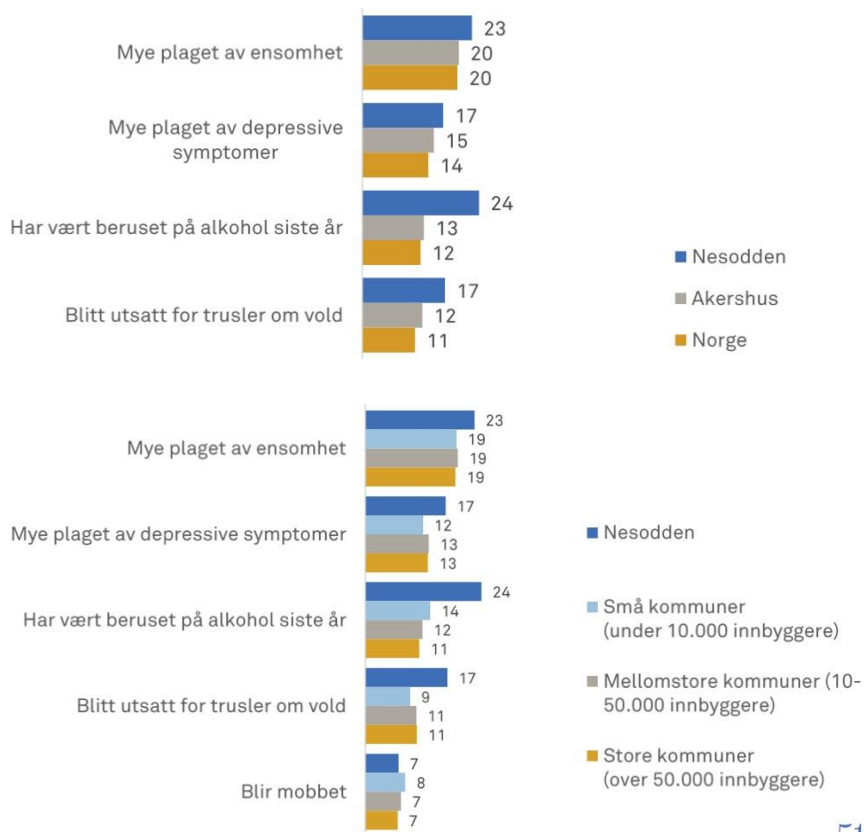
Prosentandel av ungdomsskoleelever som har vært tydelig beruset siste år

Som hasj, er også alkohol en faktor som gir økt status blant vennene, spesielt i 10. trinn.

	8. trinn	9. trinn	10. trinn	Antall svar
Å være god på skolen	47	40	29	573
Å være flink i idrett	53	56	47	570
Å ha et bra utseende	52	69	63	569
Å være til å stole på	92	91	87	571
Å drikke seg full	11	28	35	567
Å røyke hasj	7	14	12	563
Å ha mange følgere og likes på sosiale medier	32	45	34	571

Sammenlikner man Nesodden med Akershus og Norge, så er det påfallende at mer enn dobbelt så mange ungdommer svarer at de har vært beruset på alkohol siste år. Det samme bildet får man når man sammenlikner Nesodden med andre kommuner av sammenlignbar størrelse.

Selv om Ungdata ikke forteller noe om *hvorfor* bruken av alkohol har økt med 4% over de siste 3 årene, og hvorfor det nytes mer alkohol på Nesodden enn i resten av fylket, kan svarene VGS-elevene ga i møtet med U&F belyse mulige årsaker. Elevene ble stilt følgende spørsmål:

Hvorfor begynner ungdommen på Nesodden å drikke så tidlig?

Sitater:

1. Spennende å prøve
2. Status
3. Festing
4. Press
5. Ikke noen konsekvenser
6. Ikke noe politi
7. Foreldre er ikke tilstede

Foreldre sier nei, da får man enda mer lyst å prøve